

Nr 316

Av herr **Heckscher m. fl.**, om inrättande av en personlig professur i religionspsykologi för teol. dr Hjalmar Sundén.

(Lika lydande med motion nr 204 i Första kammaren)

Människovårdens problem i det moderna samhället behöver belysas icke blott ur de psykologiska synvinklar, som nu sker, utan även från religionspsykologiskt håll. Detta gäller även åtskilliga problem, som i våra dagar inställer sig, då de olika världsreligionernas inflytandesfärer närmar sig varandra och då representanter för skilda religioner tvingas till ofrånkomlig kontakt. Sverige och hela Norden saknar en självständig forskning på detta område, religionspsykologien. I Sverige förekommer detta ämne i kombination med ämnet religionshistoria, som dock numera fått ett så stort omfång, att det blivit allt svårare för innehavarna av professurerna i ämnet att överblicka fältet i dess helhet. Att detta särskilt gäller momentet religionspsykologi har nyligen framhållits av professor Åke Hultkrantz i en skrivelse till kanslersämbetet. Det vetenskapliga sammanhanget kräver en särskild religionspsykologisk forskning. Det torde dock svårligen vara möjligt att denna kan komma från psykologiens håll, då denna vetenskap med dess talrika förgreningar är fullt sysselsatt med sina andra problem. Dessutom fordras för studiet av religiösa upplevelser och betenden religionsvetenskaplig skolning.

Vårt land har nu en företrädare för ämnet religionspsykologi, teologie doktor Hjalmar Sundén. Denne har förskaffat sig en enastående överblick över det internationella forskningsläget inom denna disciplin och givit utomordentliga uppslag för framtida forskning genom att visa på hur framstegen inom perceptionspsykologi, personlighetspsykologi och socialpsykologi tillåter en förnyelse av religionspsykologiens frågeställningar. Sundén, som ingående studerat psykologi och bland andra arbeten utgivit en lärobok i detta ämne, har vunnit internationell uppmärksamhet genom sitt stora verk *Religionen och rollerna* (1959). I Dansk teologisk tidskrift värderas arbetet så: "Denne bok er ikke blot det største religionspsykologiske værk, der er udkommet i Skandinavien, men også det tankerigeste, det vægtigste. Hermed har skandinavisk religionspsykologi placeret sig i første række. Værker, som man hidtil — og med rette — har regnet for store, synes små i sammenligning med *Religionen og rollerna*."

Även i Holland har verket uppmärksamrats. Professor C. J. Bleeker kallar i *Nederlands Theologisch Tijdschrift* boken ett "betydande verk" och fram-

håller, att det utgör en gensaga mot den dödförklaring av religionspsykologien, som tidigare uttalats av en känd holländsk vetenskapsman. Sundén sägs med sin tillämpning av begreppet "roll" ha skänkt religionspsykologien nya arbetsmöjligheter.

I bilagda intyg har professor Geo Widengren vitsordat, att Sundén har en obestriddig professorskompetens. Sundén, som är född 1908, tjänstgör nu som lektor vid ett stockholmsläroverk. Såsom professor Widengren framhåller, har han samlat ett mycket stort religionspsykologiskt arbetsmaterial, som han tyvärr i sin nuvarande befattning icke har möjlighet att närmare bearbeta. Enligt ett uttalande av dr Villiam Grønbaek, som skrivit ovannämnda artikel i Dansk teologisk tidskrift, torde, därest en professur i religionspsykologi funnes, Sundén för närvarande icke ha någon verklig konkurrent till denna i Norden. För att kunna utnyttja föreliggande möjlighet att forska på det religionspsykologiska området bör en personlig professur inrättas. Detta medför ej krav på egen institution.

Med hänvisning till vad ovan framförts vill vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att inrätta en personlig professur i religionspsykologi för teol. dr Hjalmar Sundén med placering förslagsvis vid Stockholms universitet.

Stockholm den 25 januari 1961

Gunnar Heckscher

Ragnar Lassinantti

Gunnar Hedlund

Åke Zetterberg

Einar Rimmerfors

Hilding Johansson

Eric Nelander

David Svenungsson

Lisa Johansson

Bilaga.

Lektor Hjalmar Sundén disputerade 1940 vid Uppsala universitet för teol. dr.grad på en avhandling med titeln "La théorie Bergsonienne de la religion", Det är ett arbete som skarpsinnigt analyserar Bergsons teorier om religionens uppkomst. Dess värde ligger främst på det religionsfenomenologiska och filosofiska planet. Avhandlingen, som tillerkändes ett betyg, vilket medför docentkompetens, har särskilt i Frankrike livligt uppmärksammats och gjort sin författare till en där välkänd forskare.

Det har varit naturligt om författaren fortsatt som Bergsonforskare, men med den intellektuella rörlighet och ambition, som utmärker Lektor Sundén, framstod det uppenbarligen som ett behov för honom att vidga området för sin forskning. Genom grundliga studier i psykologi, varom bl. a. hans allmänt uppskattade lärobok i psykologi vittnar, och ett allt djupare inträngande i både kristna och utomkristna religiösa dokument förberedde sig Lektor Sundén för ett religionspsykologiskt författarskap av osedvanlig lödighet.

Hittills föreligger som ett första resultat hans stora verk "Religionen och rollerna", en imponerande prestation redan med hänsyn till den utomordentliga beläsenhet, varom boken vittnar. När den tyska upplagan, som är under utarbetande och som utkommer hos Töpelmanns förslag i Berlin, föreligger färdig, torde den internationella kritiken ge detta arbete lika varmt erkännande, som de svenska sakkunniga recensenter, vilka bedömt det. Det är en bok, byggd på solid forskning och omfattande studier i både källor och litteratur, fritt från all vetenskaplig och religiös dogmatism, präglad av sin författares på en gång orädda och kultiverade humanism lika väl som av hans djupa förståelse för de religiösa faktorernas betydelse i det mänskliga själslivet.

Lektor Sundén har under årtal samlat ett ofantligt religionspsykologiskt arbetsmaterial, som han avser att bearbeta för publicering efter riktlinjer, som redan ligger klara för honom. Men en pressande lärartjänst och föreläsningssyftsamhet torde med all sannolikhet förhindra ett fullföljande av den stora forskningsinsats, som så löftesrikt inletts.

Ur allmän kulturell synpunkt förefaller det att vara ett meningslöst slöseri med ett litet lands fåtaliga tillgångar på det intellektuella området att en så hängiven, intensiv, utomordentligt uppslagsrik och internationellt uppskattad forskare som Lektor Sundén tvingas ägna sin huvudsakliga energi åt ett förvärvsarbete, som icke rimligtvis kan lämna honom vare sig tid eller kraft till fortsatt forskning i större utsträckning. Det borde för vårt land vara angeläget att genom inrättandet av en personlig professur i religionspsykologi för Lektor Sundén bevara åt forskningen inom den synnerligen betydelsefulla och nu starkt aktuella religionspsykologien en sådan vetenskaplig kraft och betydande intellektuell personlighet som Lektor Sundén.

Geo Widengren
